

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
25/6956 - MER

Dato
15.12.2025

Dokument 8:42 S (2025-2026) Representantforslag om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre narkotikalovbrudd

Jeg viser til justiskomiteens oversendelse 25. november 2025 av representantforslag fra Bent-Joacim Bentzen, Kjersti Toppe, Erling Sande og Maren Grøthe om å unngå samfunnsskadelige følger av innføring av forenklet forelegg ved mindre alvorlige narkotikalovbrudd.

Jeg har følgende, delvis overlappende, kommentarer til representantenes to forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at forenklede forelegg som ilegges som straffereaksjon ved overtredelse av legemiddeloven § 31 a, skal føres inn i reaksjonsregisteret og framkomme i politiattester.*

Regjeringen følger nå opp stortingsflertallets forutsetninger for ikraftsetting av lov 20. juni 2025 nr. 83 om endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk), slik de fremkommer i Innst. 518 L (2024-2025) og tilhørende vedtak. Blant annet har Justis- og beredskapsdepartementet, i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, igangsatt arbeidet med å utarbeide forslag til ny forskrift om forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredsene, jf. hjemmelen som ble vedtatt innført i legemiddeloven ny § 31 a. Forslaget skal sendes på høring før en endelig forskrift kan fastsettes og endringsloven kan settes i kraft.

Som representantene påpeker, var hjemmelen for forenklet forelegg i mindre alvorlige narkotikasaker ikke foreslått i Prop. 112 L (2024-2025). For å sikre at den nye ordningen ivaretar alle relevante hensyn, samtidig som man følger opp de signaler som er gitt av flertallet i justiskomiteen i Innst. 518 L (2024-2025), vil det bli foretatt grundige vurderinger som del av arbeidet med nevnte forskrift. Jeg viser i denne forbindelse til at flertallet blant annet har uttalt at personer som er gitt betinget påtaleunndlatelse, ikke skal komme dårligere ut med hensyn til registrering enn personer

som vedtar forenklet forelegg. Flertallet uttaler derfor at ved illeggelse av betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker, må den registrerte opplysningen sperres umiddelbart etter registrering, slik at den ikke fremkommer på uttømmende politiattest. Flertallet bygger dermed antakelig forutsetningsvis på at forenklete forelegg ikke skal fremkomme på politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav d og § 41 nr. 1 bokstav b. Etter dagens praksis, blir for øvrig ikke forenklete forelegg som ilegges i dag, registrert i reaksjonsregisteret, se mitt svar nedenfor på spørsmål 2.

Generelt er det viktig at politiet og andre myndigheter som foretar vandelskontroll og andre vurderinger av betydning for samfunnssikkerheten, har tilgang til de opplysninger som er nødvendig for å ivareta formålet med kontrollen. Videre må det vurderes hvilke opplysninger om tidligere reaksjoner for mindre alvorlige narkotikaovertridelser som politiet og påtalemyndigheten har behov for for å vurdere hva som er riktig reaksjon overfor den enkelte, i tråd med intensjonen i regjeringens rusreform. Samtidig har det blitt antatt å være en forutsetning for å lykkes med den eksisterende ordningen med forenklete forelegg at foreleggene ikke anmerkes som overtrjedelse på rullebladet, og at boten ikke har blitt registrert i politiets bøteregester, se Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven), punkt 12.6.1.

Jeg vil i det videre arbeidet vurdere hvordan disse hensynene kan ivaretas innenfor rammene av den politiske enigheten som ble inngått i juni. Det er for tidlig å forskuttere hvilke forslag til regler som vil bli sendt på høring.

2. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå annet relevant regelverk og politiets praksis for å påse at forenklete forelegg registreres i reaksjonsregisteret, og at opplysningene kan innhentes og videreformidles av klareringsmyndighetene i arbeidet med å ivareta samfunnskritiske hensyn.*

Jeg har merket meg diskusjonen om hvorvidt politiets praksis med ikke å registrere vedtatte forenklete forelegg i reaksjonsregisteret er i tråd med politiregisterloven og politiregisterforskriften.

Justis- og beredskapsdepartementets vurdering er at praksis er i tråd med lovgivers forutsetning ved vedtakelsen av politiregisterloven. Dagens praksis viderefører den langvarige ordningen som fulgte av den tidligere strafferegistreringsloven, som ikke ga hjemmel for å registrere forenklete forelegg i datidens bøteregester. En slik videreføring var anbefalt av politiregisterutvalget i Ot.prp. nr. 108 (2008-2009), punkt 12.6.2, og har blitt lagt til grunn i praksis siden politiregisterloven ble vedtatt. Følgelig registreres ikke forenklete forelegg i dag, utover det som skjer hos Statens Innkrevingssentral for innkrevingsformål. I veitrafikksaker har man i tillegg et system med prikkbelastning. I forbindelse med regelverksarbeidet som må gjøres for å følge opp flertallets merknader i Innst. 518 L (2024-2025) før ikraftsetting av lov 20. juni 2025 nr. 83, vil departementet se nærmere på dagens regulering av hvilke opplysninger som skal registreres i reaksjonsregisteret.

Det er flere hensyn som ligger til grunn for gjeldende rett og praksis med at forenklede forelegg ikke registreres i politiets reaksjonsregister. Forenklede forelegg har hittil kun vært hjemlet for mindre alvorlige masseovertredelser på noen få saksområder, og unnlatt registrering har vært ansett som riktig for å understøtte ordningens formål og funksjon. Når ordningen utvides til å omfatte overtredelser av legemiddelovens straffebestemmelse om befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, må det gjøres en vurdering av om politiet og andre relevante myndigheter i noen tilfeller bør ha tilgang til opplysninger om vedtatte forenklede forelegg i disse sakene, og om det er behov for registrering utover det som er praksis i dag. Denne vurderingen vil skje som ledd i utredningen av et en ny forskrift om forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredelsene, som altså vil bli sendt på høring. I den forbindelse må også betydningen av slike opplysninger for vandelsvurderinger og for andre vurderinger som har betydning for samfunnssikkerheten, herunder klareringer, behandles.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur